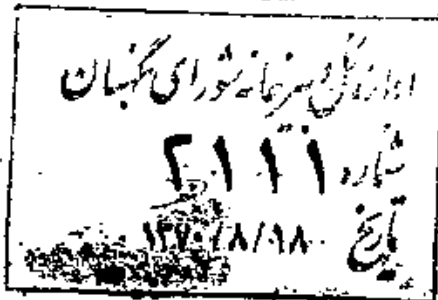

شماره ۲۵۵۴-ق

تاریخ ۱۸/۸/۷۴

پیوست

بیتجاری

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی
اداره کل قوانین

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۱۷۰۴ مورخ ۱۳۷۰/۶/۶ و پیرو نامه شماره

۲۳۳۱/ق مورخ ۱۳۷۰/۵/۲۲ .

لایحه شماره ۸۸۹۵۲/ل مورخ ۱۳۶۷/۱۰/۱۴ دولت در خصوص

اصلاح موادی از قانون مدنی که در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ

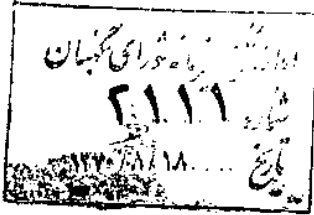
۱۳۷۰/۸/۱۴ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی بتصویب رسیده است

در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی جهت بررسی و اظهار نظر آن

شورای محترم به پیوست ارسال می گردد. /ن

رئیس مجلس شورای اسلامی

مهدی کروچی

تعلیه

لایحه اصلاح موادی از قانون مدنی

ماده ۱ - ماده ۱ قانون مدنی بشرح زیر اصلاح می‌گردد .

ماده ۱ - مصوبات مجلس شورای اسلامی و نتیجه همپرسی پس از طی مراحل قانونی به رئیس جمهور ابلاغ می‌شود . رئیس جمهور باید ظرف مدت پنج روز آنرا امضاء و سه مجریان ابلاغ نماید و دستور انتشار آنرا صادر کند و روزنامه رسمی موظف است ظرف مدت ۷۲ ساعت پس از ابلاغ منتشر نماید .

تبصره - در صورت استنکاف رئیس جمهور از امضاء یا ابلاغ در مدت مذکور در این ماده به دستور رئیس مجلس شورای اسلامی روزنامه رسمی موظف است ظرف مدت ۷۲ ساعت مصوبه را چاپ و منتشر نماید .

ماده ۲ - ماده ۲۶ قانون مدنی بشرح زیر اصلاح می‌گردد .

ماده ۲۶ - اموال دولتی که معد است برای مصالح یا انتفاعات عمومی مثل استحکامات و قلاع و خندقها و خاکریزهای نظامی و قورخانه و اسلحه و ذخیره و سفاین جنگی و همچنین اثاثه و ابنیه و عمارات دولتی و سیم‌های تلگرافی دولتی و موزه‌ها و کتابخانه‌های عمومی و آثار تاریخی و امثال آنها و بالجمله آنچه از اموال منقوله و غیرمنقوله که دولت به‌عنوان مصالح عمومی و منافع ملی در تحت تصرف دارد ، قابل تملک خصوصی نیست و همچنین است اموالی که موافق مصالح عمومی به ایالت و ولایت یا ناحیه یا شهری اختصاص یافته باشد .

ماده ۳ - ماده ۸۱ قانون مدنی به شرح زیر اصلاح می‌گردد .

ماده ۸۱ - در اوقاف عامه که متولی معین نداشته باشد ، اداره موقوفه طبق نظر ولی فقیه خواهد بود .

ماده ۴ - ماده ۱۶۲ قانون مدنی بشرح زیر اصلاح می‌گردد .

ماده ۱۶۲ - هرکس مالی پیدا کند که قیمت آن کمتر از یک درهم که وزن آن ۱۲/۶ نخود نقره باشد ، می‌تواند آنرا تملک کند .

ماده ۵ - ماده ۱۶۳ قانون مدنی بشرح زیر اصلاح می‌گردد .

ماده ۱۶۳ - اگر قیمت مال پیدا شده یک درهم که وزن آن ۱۲/۶ نخود نقره یا

بسمه تعالی

بیشتر باشد ، پیداکننده باید یکسال تعریف کند و اگر در مدت مزبور صاحب مال پیدا نشد ، مشارالیه مختار است که آنرا بطور امانت نگاهدارد یا تصرف دیگری در آن بکند در صورتی که آنرا بطور امانت نگاهدارد و بدون تقصیر او تلف شود ، ضامن نخواهد بود .
تبصره - در صورتیکه پیداکننده مال از همان ابتدا یا پیش از پایان مدت یکسال علم حاصل کند که تعریف بی فایده است و یا از یافتن صاحب مال مایوس گردد تکلیف تعریف از او ساقط می شود .

قانون مدنی

ماده ۶ - ماده ۱۶۴ بشرح زیر اصلاح می گردد .

ماده ۱۶۴ - تعریف اشیاء پیدا شده عبارتست از نشر و اعلان بر حسب مقررات شرعی بنحوی که بتوان گفت که عادتاً به اطلاع اهالی محل رسیده است .

قانون مدنی

ماده ۷ - ماده ۲۱۸ بشرح زیر اصلاح می گردد .

ماده ۲۱۸ - هرگاه معلوم شود که معامله با قصد فرار از دین بطور صوری انجام شده آن معامله باطل است .

ماده ۸ - ماده زیر به عنوان ماده ۲۱۸ مکرر به قانون مدنی اضافه می گردد .

ماده ۲۱۸ مکرر - هرگاه طلبکار به دادگاه دادخواست داده دلائل اقامه نماید که مدیون برای فرار از دین قصد فروش اموال خود را دارد ، دادگاه میتواند قرار توقیف اموال وی را به میزان بدهی او صادر نماید که در این صورت بدون اجازه دادگاه حق فروش اموال را نخواهد داشت .

ماده ۹ - ماده ۳۴۷ قانون مدنی بشرح زیر اصلاح می گردد .

ماده ۳۴۷ - شخص کور میتواند خرید و فروش نماید مشروط بر اینکه شخصاً بطریقی غیر از معاينه یا بوسیله کس دیگر ولو طرف معامله جهل خود را مرتفع نماید .

ماده ۱۰ - ماده ۴۱۷ قانون مدنی بشرح زیر اصلاح می گردد .

ماده ۴۱۷ - غبن در صورتی فاحش است که عرفاً قابل مسامحه نباشد .

ماده ۱۱ - ماده ۶۵۳ قانون مدنی حذف می گردد .

تعالیم

ماده ۱۲ - ماده ۶۵۵ قانون مدنی بشرح زیر اصلاح می گردد .
ماده ۶۵۵ - در دوانیدن حیوانات سواری و همچنین در تیراندازی و شمشیرزنی
گرویندی جایز و مفاد ماده قبل در مورد آنها رعایت نمی شود .

ماده ۱۳ - ماده ۷۰۶ قانون مدنی حذف می گردد .

ماده ۱۴ - ماده ۷۴۷ قانون مدنی بشرح زیر اصلاح می گردد .
ماده ۷۴۷ - هرگاه کفیل مکفول خود را مطابق شرایط مقرر حاضر کند و مکفول له
از قبول آن امتناع نماید کفیل می تواند احضار مکفول و امتناع مکفول له را با شهادت
معتبر نزد حاکم و یا احضار نزد حاکم اثبات نماید .

ماده ۱۵ - ماده ۸۸۱ قانون مدنی بشرح زیر اصلاح می گردد .
ماده ۸۸۱ - در صورتیکه قتل عمدی مورث به حکم قانون یا برای دفاع باشد ،
مفاد ماده فوق مجری نخواهد بود .

ماده ۱۶ - ماده زیر به عنوان ماده ۸۸۱ مکرر به قانون مدنی اضافه می شود .
ماده ۸۸۱ مکرر - کافر از مسلم ارث نمی برد و اگر در بین ورثه متوفای کافری مسلم
باشد وراثت کافر ارث نمی برند اگرچه از لحاظ طبقه و درجه مقدم بر مسلم باشند .

ماده ۱۷ - ماده ۹۸۰ قانون مدنی بشرح زیر اصلاح می گردد .
ماده ۹۸۰ - کسانی که به امور عام المنفعه ایران خدمت یا مساعدت شایانی کرده
باشند و همچنین اشخاصی که دارای عیال ایرانی هستند و از او اولاد دارند و یادارای
مقامات عالی علمی و متخصص در امور عام المنفعه میباشند و تقاضای ورود به تابعیت
دولت جمهوری اسلامی ایران را می نمایند در صورتیکه دولت ورود آنها را بسه تابعیت
دولت جمهوری اسلامی ایران صلاح بداند بدون رعایت شرط اقامت ممکن است با تصویب
هیات وزیران به تابعیت ایران قبول شوند .

ماده ۱۸ - ماده ۹۸۱ قانون مدنی حذف می گردد .

تعالی

ماده ۱۹ - ماده ۹۸۲ قانون مدنی بشرح زیر اصلاح می‌گردد .

ماده ۹۸۲ - اشخاصی که تحصیل تابعیت ایرانی نموده یا بنمایند از کلیه حقوقی که برای ایرانیان مقرر است بهره‌مند می‌شوند لیکن نمیتوانند به مقامات ذیل نائل گردند .

- ۱ - ریاست جمهوری و معاونین او .
- ۲ - عضویت در شورای نگهبان و ریاست قوه قضائیه .
- ۳ - وزارت و کفالت وزارت و استانداری و فرمانداری .
- ۴ - عضویت در مجلس شورای اسلامی .
- ۵ - عضویت شوراهای استان و شهرستان و شهر .
- ۶ - استخدام در وزارت امور خارجه و نیز احراز هرگونه پست و یا مأموریت سیاسی
- ۷ - قضاوت .
- ۸ - عالیترین رده فرماندهی در ارتش و سپاه و نیروی انتظامی .
- ۹ - تصدی پستهای مهم اطلاعاتی و امنیتی .

ماده ۲۰ - ماده ۹۸۷ بشرح زیر اصلاح می‌گردد .

ماده ۹۸۷ - زن ایرانی که با تبعه خارجه مزاجت می‌نماید به تابعیت ایرانی خود باقی خواهد ماند مگر اینکه مطابق قانون مملکت زوج تابعیت شوهر به واسطه وقوع عقد ازدواج به زوجه تحمیل شود ولی در هر صورت بعد از وفات شوهر و یا تفریق به صرف تقدیم درخواست به وزارت امور خارجه به انضمام ورقه تصدیق فوت شوهر و یا سند تفریق ، تابعیت اصلیه زن با جمیع حقوق و امتیازات راجعه به آن مجدداً به او تعلق خواهد گرفت .

تبصره ۱ - هرگاه قانون تابعیت مملکت زوج زن را بین حفظ تابعیت اصلی و تابعیت زوج مخیر بگذارد در این مورد زن ایرانی که بخواهد تابعیت مملکت زوج را دارا شود و علل موجهی هم برای تقاضای خود در دست داشته باشد ، بشرط تقدیم تقاضا نامه کتبی به وزارت امور خارجه ممکن است با تقاضای او موافقت گردد .

تبصره ۲ - زن‌های ایرانی که بر اثر ازدواج تابعیت خارجی را تحصیل می‌کنند حق داشتن اموال غیر منقول را در صورتیکه موجب سلطه اقتصادی خارجی گردد ، ندارند ، تشخیص این امر با کمیسیونی متشکل از نمایندگان وزارتخانه‌های امور خارجه و کشور و اطلاعات است .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقررات ماده ۹۸۸ و تبصره آن در قسمت خروج ایرانیانی که تابعیت خود را ترک نمودند شامل زنان مزبور نخواهد بود .

ماده ۲۱ - ماده ۹۹۱ قانون مدنی بشرح زیر اصلاح می‌گردد .

ماده ۹۹۱ - تکالیف مربوط به اجرای قانون تابعیت و اخذ مخارج دفتری در مورد کسانی که تقاضای تابعیت یا ترک تابعیت دولت جمهوری اسلامی ایران و تقاضای بقاء بر تابعیت اصلی را دارند به موجب آئین‌نامه‌ای که به تصویب هیات وزیران خواهد رسید رسید معین خواهد شد .

ماده ۲۲ - ماده ۱۰۳۶ قانون مدنی حذف می‌گردد .

ماده ۲۳ - ماده ۱۰۳۹ قانون مدنی حذف می‌گردد .

ماده ۲۴ - ماده ۱۰۴۱ قانون مدنی بشرح زیر اصلاح می‌گردد .

ماده ۱۰۴۱ - نکاح قبل از بلوغ ممنوع است .
تبصره - عقد نکاح قبل از بلوغ با اجازه ولی و بشرط رعایت مصلحت مولی علیه صحیح می‌باشد .

ماده ۲۵ - ماده ۱۰۴۲ قانون مدنی حذف می‌گردد .

ماده ۲۶ - ماده ۱۰۴۳ قانون مدنی بشرح زیر اصلاح می‌گردد .

ماده ۱۰۴۳ - نکاح دختر باکره اگرچه به سن بلوغ رسیده باشد موقوف به اجازه پدر یا جد پدری او است و هرگاه پدر یا جد پدری بدون علت موجه از دادن اجازه مضایقه کند اجازه او ساقط و در این صورت دختر می‌تواند با معرفی کامل مردی که می‌خواهد با او ازدواج نماید و شرایط نکاح و مهری که بین آنها قرارداد شده پس از اخذ اجازه ازدادگاه مدنی خاص به دفتر ازدواج مراجعه و نسبت به ثبت ازدواج اقدام نماید .

قانون مدنی

ماده ۲۷ - ماده ۱۰۴۴ بشرح زیر اصلاح می‌گردد .

ماده ۱۰۴۴ - در صورتی که پدر یا جد پدری در محل حاضر نباشند و استیذان از

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آنها نیز عادتاً غیرممکن بوده و دختر نیز احتیاج به ازدواج داشته باشد، وی می‌تواند اقدام به ازدواج نماید .

تبصره - ثبت این ازدواج در دفترخانه منوط به احراز موارد فوق در دادگاه مدنی خاص می‌باشد .

ماده ۲۸ - ماده ۱۱۲۲ قانون مدنی بشرح زیر اصلاح می‌گردد .

ماده ۱۱۲۲ - عیوب ذیل درمرد موجب حق فسخ برای زن خواهد بود .

۱ - خصاء .

۲ - عنن به شرط اینکه ولو یکبار عمل زناشویی را انجام نداده باشد .

۳ - مقطوع بودن آلت تناسلی به اندازه‌ای که قادر به عمل زناشویی نباشد .

ماده ۲۹ - ماده ۱۱۳۰ قانون مدنی بشرح زیر اصلاح می‌گردد .

ماده ۱۱۳۰ - در صورتیکه دوام زوجیت موجب عسر و حرج زوجه باشد، وی می‌تواند به حاکم شرع مراجعه و تقاضای طلاق کند ، چنانچه عسر و حرج مذکور در محکمه ثابت شود ، دادگاه می‌تواند زوج را اجبار به طلاق نماید و در صورتیکه اجبار میسر نباشد زوجه به اذن حاکم شرع طلاق داده می‌شود .

ماده ۳۰ - ماده ۱۲۰۵ قانون مدنی بشرح زیر اصلاح می‌گردد .

ماده ۱۲۰۵ - در موارد غیبت یا استنکاف از پرداخت نفقه ، چنانچه الزام کسی که پرداخت نفقه برعهده اوست ممکن نباشد دادگاه می‌تواند با مطالبه افراد واجب‌النفقة به مقدار نفقه از اموال غایب یا مستنکف در اختیار آنها یا متکفل مخارج آنان قرار دهد و در صورتیکه اموال غایب یا مستنکف در اختیار نباشد همسر وی یا دیگری با اجازه دادگاه می‌توانند نفقه را به عنوان قرض بپردازند و از شخص غایب یا مستنکف مطالبه نمایند .

ماده ۳۰ مکرر - ماده ۱۲۰۹ قانون مدنی حذف می‌گردد .

ماده ۳۱ - ماده ۱۲۱۰ قانون مدنی بشرح زیر اصلاح می‌گردد .

ماده ۱۲۱۰ - هیچکس را نمی‌توان بعد از رسیدن به سن بلوغ به عنوان جنون یا

بیتعالی

عدم رشد محجور نمود مگر آنکه عدم رشد یا جنون او ثابت شده باشد .
تبصره ۱ - سن بلوغ در پسر پانزده سال تمام قمری و در دختر نه سال تمام قمری
است .

تبصره ۲ - اموال صغیری را که بالغ شده است در صورتی میتوان به او داد که رشد
او ثابت شده باشد .

ماده ۳۲ - ماده ۱۲۱۹ قانون مدنی بشرح زیر اصلاح می گردد .

ماده ۱۲۱۹ - هریک از ابوبین مکلف است در مواردی که بموجب ماده قبل باید
برای اولاد آنها قیم معین شود مراتب را به دادستان حوزه اقامت خود و یا نماینده او
اطلاع داده از او تقاضا نماید که اقدام لازم برای نصب قیم بعمل آورد .

ماده ۳۳ - ماده ۱۲۲۲ قانون مدنی بشرح زیر اصلاح می گردد .

ماده ۱۲۲۲ - در هر موردی که دادستان بنحوی از انحاء بوجود شخصی که مطابق
ماده ۱۲۱۸ باید برای او نصب قیم شود مسبوق گردید ، باید به دادگاه مدنی خاص
رجوع و اشخاصی را که برای قیمومت مناسب میدانند به آن دادگاه معرفی کند .
دادگاه مدنی خاص از میان اشخاص مزبور یک یا چند نفر را به سمت قیم معین و
حکم نصب او را صادر می کند و نیز دادگاه مذکور می تواند علاوه بر قیم یک یا چند نفر
را به عنوان ناظر معین نماید در این صورت دادگاه باید حدود اختیارات ناظران تعیین
کند .

اگر دادگاه مدنی خاص اشخاصی را که معرفی شده اند معتمد ندید ، اشخاص دیگری
را از دادسرا خواهد خواست .

ماده ۳۴ - ماده ۱۲۲۳ قانون مدنی بشرح زیر اصلاح می گردد .

ماده ۱۲۲۳ - در مورد مجانبین دادستان باید قبلا رجوع به خبره کرده نظریات
خبره را به دادگاه مدنی خاص ارسال دارد . در صورت اثبات جنون دادستان به دادگاه
رجوع می کند تا نصب قیم شود در مورد اشخاص غیر رشید نیز دادستان مکلف است که
قبلا بوسیله مطلعین اطلاعات کافی در باب سفاقت او بدست آورده و در صورتی که
سفاقت را مسلم دید ، در دادگاه مدنی خاص اقامه دعوی نماید و پس از صدور حکم
عدم رشد برای نصب قیم به دادگاه رجوع نماید .

بیتعالی

ماده ۳۵ - ماده ۱۲۲۷ قانون مدنی بشرح زیر اصلاح می‌گردد .
ماده ۱۲۲۷ - فقط کسی را محاکم و ادارات و دفاتر اسناد رسمی به‌قیمومت خواهند شناخت که نصب او مطابق قانون توسط دادگاه بعمل آمده باشد .

ماده ۳۶ - ماده ۱۲۲۸ قانون مدنی بشرح زیر اصلاح می‌گردد .
ماده ۱۲۲۸ - در خارج ایران کنسول ایران و یا جانشین وی میتواند نسبت به ایرانیانی که باید مطابق ماده ۱۲۱۸ برای آنها قیم نصب شود و در حوزه ماموریت او ساکن یا مقیم‌اند موقتا نصب قیم کند و باید تا ۱۰ روز پس از نصب قیم مدارک عمل خود را بوسیله وزارت امور خارجه به وزارت دادگستری بفرستد . نصب قیم مزبور وقتی قطعی می‌گردد که دادگاه مدنی خاص تهران تصمیم کنسول یا جانشین او را تنفیذ کند .

ماده ۳۷ - ماده ۱۲۳۶ قانون مدنی بشرح زیر اصلاح می‌گردد .
ماده ۱۲۳۶ - قیم مکلف است قبل از مداخله در امور مالی مولی علیه صورت جامعی از کلیه دارائی او تهیه کرده یک نسخه از آنرا به امضای خود برای دادستانی که مولی علیه درحوزه آن سکونت دارد ، بفرستد و دادستان یا نماینده او باید نسبت به میزان دارائی مولی علیه تحقیقات لازمه بعمل آورد .

ماده ۳۸ - ماده ۱۲۴۳ قانون مدنی بشرح زیر اصلاح می‌گردد .
ماده ۱۲۴۳ - در صورت وجود موجبات موجه دادستان میتواند از دادگاه مدنی خاص تقاضا کند که از قیم تضمیناتی راجع به اداره اموال مولی علیه بخواهد . تعیین نوع تضمین بنظر دادگاه است . هرگاه قیم برای دادن تضمین حاضر نشد از قیمومت عزل می‌شود .

ماده ۳۹ - ماده ۱۲۵۱ قانون مدنی بشرح زیر اصلاح می‌گردد .
ماده ۱۲۵۱ - خروج از قیمومت را ممکن است خود مولی علیه یا هر شخص ذینفع دیگری تقاضا نماید . تقاضا نامه ممکن است مستقیما یا توسط دادستان حوزه‌های که مولی علیه در آنجا سکونت دارد ، یا نماینده او به دادگاه مدنی خاص همان حوزه داده شود .

تغییرات

ماده ۴۰ - ماده ۱۳۰۶ قانون مدنی حذف می‌گردد .

ماده ۴۱ - ماده ۱۳۰۷ قانون مدنی حذف می‌گردد .

ماده ۴۲ - ماده ۱۳۰۸ قانون مدنی حذف می‌گردد .

ماده ۴۳ - ماده ۱۳۱۰ قانون مدنی حذف می‌گردد .

ماده ۴۴ - ماده ۱۳۱۱ قانون مدنی حذف می‌گردد .

ماده ۴۵ - ماده ۱۳۱۳ قانون مدنی بشرح زیر اصلاح می‌گردد .

ماده ۱۳۱۳ - در شاهد بلوغ ، عقل ، عدالت ، ایمان و طهارت مولد شرط است
تبصره ۱ - عدالت شاهد باید با یکی از طرق شرعی برای دادگاه احراز شود .
تبصره ۲ - شهادت کسی که نفع شخصی بصورت عین یا منفعت یا حق رد دعوی داشته باشد و نیز شهادت کسانی که تکدی را شغل خود قرار دهند پذیرفته نمی‌شود .

ماده ۴۵ مکرر - ماده ۱۳۱۳ مکرر قانون مدنی حذف می‌گردد .

ماده ۴۶ - ماده ۱۳۲۸ قانون مدنی بشرح زیر اصلاح می‌گردد .

ماده ۱۳۲۸ - کسی که قسم متوجه او شده است در صورتیکه بظان دعوی طرف را اثبات نکند یا باید قسم یاد نماید یا قسم را به طرف دیگر رد کند و اگر نه قسم یاد کند و نماز را به طرف دیگر رد نماید یا سوگند مدعی ، به حکم حاکم مدعی علیه نسبت به ادعائی که تقاضای قسم برای آن شده است ، محکوم میگردد .

ماده ۴۷ - ماده زیر به عنوان ماده ۱۳۲۸ مکرر به قانون مدنی اضافه می‌گردد .

ماده ۱۳۲۸ مکرر - دادگاه میتواند نظر به اهمیت موضوع دعوی و شخصیت طرفین و اوضاع و احوال موثر مقرر دارد که قسم با تشریفات خاص مذهبی یاد شود . یا آنرا بنحو دیگری تغلیظ نماید .

بیتنا

تبصره - چنانچه کسی که قسم به او متوجه شده تشریفات تغلیظ را قبول نکند و قسم بخورد ناکل محسوب نمی شود.

ماده ۴۸ - ماده ۱۳۳۵ قانون مدنی بشرح زیر اصلاح می گردد .
ماده ۱۳۳۵ - توسل به قسم وقتی ممکن است که دعوای مدنی نزد حاکم به موجب اقرار یا شهادت یا علم قاضی بر مبنای اسناد یا امارات ثابت نشده باشد ، در این صورت مدعی می تواند حکم به دعوی خود را که مورد انکار مدعی علیه است ، منوط به قسم او نماید .
لایحه قانونی فوق مشتمل بر چهل و هشت ماده و یازده تبصره در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ چهاردهم آبانماه یکهزار و سیصد و هفتاد بتصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است . / ن

رئیس مجلس شورای اسلامی
مهدی کروبی